

בין זמרי ופנחס

"וַהֲנֵה אִישׁ מִבְּנֵי יִשְׂרָאֵל בָּא וַיִּקְרַב אֶל אַחִיו אֶת הַמְדִּינִית לְעֵינֵי מֹשֶׁה וּלְעֵינֵי כָל עַדְת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל ... וַיֵּרָא פִּינְחָס בֶּן אֱלֶעָזָר בֶּן אֶהֱרֹן הַכֹּהֵן וַיִּקָּם מִתּוֹךְ הָעֵדָה וַיִּקַּח רֶמַח בְּיָדוֹ: וַיָּבֵא אַחֵר אִישׁ יִשְׂרָאֵל אֶל הַקֶּבֶה וַיִּדְקַר אֶת שְׁנֵיהֶם אֶת אִישׁ יִשְׂרָאֵל וְאֶת הָאִשָּׁה אֶל קֶבֶתָה וַתַּעֲצֹר הַמַּגָּפָה מֵעַל בְּנֵי יִשְׂרָאֵל" (במדבר כה ו-ח).¹

"וַיִּדְבַר ה' אֶל מֹשֶׁה לֵאמֹר: פִּינְחָס בֶּן אֱלֶעָזָר בֶּן אֶהֱרֹן הַכֹּהֵן הַשֵּׁיב אֶת חַמְתִּי מֵעַל בְּנֵי יִשְׂרָאֵל בְּקִנְאוֹ אֶת קְנֵאתִי בְּתוֹכָם וְלֹא כְלִיתִי אֶת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל בְּקִנְאָתִי: לְכֵן אֶמַר הֲנִי נֹתֵן לוֹ אֶת בְּרִיתִי שְׁלוֹם" (במדבר כה י-ב).²

ספר המנהיג הלכות סוכה עמוד תכב

וטעם שאין מפסיקים בהן מפורש בירושלמי ובמסכת סופרים, "מוסר ה' בני אל תמאס ואל תקוץ בתוכחתו" (משלי ג יא), אל תעשם קוצין קוצין - שאין מפסיקין בקללות שאינו בדין שיהיו בניי מתקללין ואני מתברך.³ אב"ן הירחי. [מכאן לקורא בתורה שצריך לפסוק בדבר טוב ולסיים בדבר טוב ומכאן סמך למנהג רוב ספרד וצרפת ופרובינציה בסוף פרשת בלק שקורין בפנחס עד ברית שלום לסיים בדבר טוב].⁴

מסכת סוטה דף כב עמוד ב

אמר לה ינאי מלכא לדביתיה:⁵ אל תתיראי מן הפרושין ולא ממי שאינן פרושין, אלא מן הצבועין שדומין לפרושין, שמעשיהן כמעשה זמרי ומבקשין שכר כפנחס.⁶

¹ אלה פסוקי התורה בסוף פרשת בלק בסיפור המעשה עצמו. ומה שסתם המקרא שם, מי הוא האיש מבני ישראל שהתריס נגד משה והעדה עד שהעלה את חמתו של פנחס שקם עליו והרגו, גילה המקרא בתחילת פרשתנו: "וְשֵׁם אִישׁ יִשְׂרָאֵל הַמִּכָּה אֲשֶׁר הִכָּה אֶת הַמְדִּינִית זִמְרִי בֶּן סְלוּא נְשִׂיא בֵּית אָב לְשִׁמְעוֹנִי"; ובכך ליצור את העימות והקונטראסט בין שתי הדמויות עליו נבקש לעמוד הפעם: "טוב זה פנחס, וחוטא זה זמרי" (קהלת רבה ז ג). ואף לפרסם זאת: "פרסם פנחס לשבח ופרסם זמרי לגנאי" (תנחומא פינחס ב). אגב, חשוב למקרא גם להודיענו מי הייתה אותה מדינת: "וְשֵׁם הָאִשָּׁה הַמִּכָּה הַמְדִּינִית כְּזָבִי בַת צוּר רֵאשׁ אֲמוֹת בֵּית אָב בְּמִדְיָן הוּא". וחשוב גם לסכם את מעשה הקנאות של פנחס ולרמוז לנו מה דעת התורה על מעשה זה, כפי שנראה מיד בסמוך.

² נראה שלא בכדי מופסק העניין באמצע ונחלק לשתי קריאות בשתי פרשות, בשתי שבתות: בלק ופנחס. מה גם שמפסיק העניין בדיבור: "וַיִּדְבַר ה' אֶל מֹשֶׁה לֵאמֹר". כך אגב גם בחלוקת הקריאה בסדרות בארץ ישראל, אבל שים לא שלא כך בסדר חלוקת הפרקים: הכל פרק אחד, פרק כה. אולי אנו צריכים לקחת שבוע בשביל להבין מה היה עמוק השבר של הזנות בשיטים, והחשש מפילוג ומלחמת אחים, ערב הכניסה לארץ ישראל, בדור הבנים שהם התקווה החדשה לאחר תום דור המדבר שחטאו במרגלים. וכגודל השבר, כן תעוזתו של פנחס בשעה שמשו והנהיגה הוותיקה רפי ידיה. ראה דברינו [חילופי דורות ומשמרות](#) בפרשה זו. והפעם נבקש, כאמור, להתעכב על דמותו של פנחס מול דמותו של זמרי, לשענה ולדורות.

³ וכן הוא בבבלי מגילה לא ע"ב, שתי סיבות מדוע קוראים את התוכחה של פרשת בחוקותי ושל כי תבוא (וכן בניצבים) ברצף ולא מפסיקים ומעלים קרוא אחר באמצע: "בתעניות ברכות וקלות ואין מפסיקין בקללות. מנא הני מילי? אמר רב חייא בר גמדי אמר רבי אסי: דאמר קרא: מוסר ה' בני אל תמאס. ריש לקיש אמר: לפי שאין אומרים ברכה על הפרענות". וראה עוד דברים רבה ראש פרשת ראה, פרשה ד סימן א וכן בגמרא מגילה שם שאביי רוצה לחלק בין תוכחת בחוקותי שהיא של הקב"ה, בה אין להפסיק, ובין תוכחת ויקרא שהיא של בשר ודם ("משה מפי עצמו אמר"), בה ניתן להפסיק. זאת, על בסיס שיטת ר' חייא בר גמדי ואנו פוסקים כריש לקיש. וכבר הארכנו לדון בנושא זה בדברינו [תוכחת של בשר ודם](#) בפרשת כי תבוא וכן בדברינו [ספר דברים – משנה תורה](#) בפרשת דברים ואכמ"ל.

⁴ והיכן שכל הספר מסתיים בדבר רע, כגון: ישעיהו, מלאכי, איכה וקהלת (סימן יתק"ק: ישעיהו, תרי-עשר, קינות, קהלת), חוזרים וכופלים את הפסוק האחד לפני האחרון ובלבד לסיים בדבר טוב. ובאמת תימה הוא מדוע לא התקבל מנהג ספרד-צרפת-פרובנס נאה זה להמשיך בפרשת בלק עד "ברית שלום"! כי באמת מה קבלנו? שהפרשה בה הקב"ה הפך את קללת בלעם לברכות מסתיימת בפסוק הקשה: "ויהיו המתים במגפה ארבעה ועשרים אלף"! חבל על מנהגין משובחין דספרדין, צרפתין ופרובנסין דאבדין, גם אם הוא מבטל ומייתר את "התורה" שלנו בהערה מס' 1. כל היודע דבר אודות עניין זה, אנה יחיש תשובתו אלינו ויגמיאנו בכפליים.

⁵ לשלומציון אשתו, כאשר העביר לה את השלטון, כנראה ערב מותו.

⁶ ינאי המלך (ע"פ חז"ל) הוא שטבע ביטוי זה, זה אותו ינאי שרדף את הפרושים עד חורמה, ראה קידושין סו ע"א כשחזר מכיבושיו הצבאיים וכן סנהדרין יט ע"א כשעבד שלו נאשם בהריגה. וכאן, ערב מותו הוא אולי מכיר, במידה חלקית, בטעותו. אבל למה דווקא הדימוי של זמרי ופנחס דווקא? מה היה צבוע במעשהו של זמרי שהתריס בגלוי ולא ראה שום צורך להצטדק? ראה פירוש מהרש"א בגמרא שם ששואל שאלה זו ועונה: "מעשה זמרי ודאי בגלוי ובפרהסיא היה, כדכתיב: ויקרב אל אחיו את המדינית לעיני משה ולעיני כל עדת גו'. אלא הכי קאמר: מעשה זמרי שהיה בגלוי והן עושין בסתר ומראין עצמן בגלוי כפרושין לבקש שכר כפנחס ... אבל נקט אלו זמרי ופנחס שהיו עושים מעשים הפכיים בדבר אחד". היינו, זמרי הוא מקרה יחסית טוב שלפחות לא היה צבוע, בעוד שהפרושים שינאי מגנה אותם, היו גרועים ממנו שעשו מעשיהם בצביעות וברמייה. מעין קל וחומר מזמרי. ראה בגמרא סוטה שם כל הקשר העניין לביטוי "מכות פרושים" שנזכר במשנה (סוטה פרק ג משנה ד) והדיון בגמרא שם בכל המתחסדים להיראות כצדיקים, חסידים ופרושים: "שבעה פרושים הם ... פרוש שקמי זה העושה מעשה שכלו וסכנו בעצמן לא מפני מצוה אלא כדי להראות ליעקב אבינו. פרוש נקפי זה המנקה רגליו באבנים ובא ואומר הלכתי היום למקום רחוק לעשות מצוה ומראה רגליו והוא לא הלך. פרוש קיזאי זה המקיז דם בכותל בשעת הילוכו שנדחק בצד הכותל כדי שלא יגע בו אדם טמא, והוא הטמא בעצמו כענין שנאמר: אל תגע בי כי קדשתך (ישעיה ס"ה). פרוש מְדוּכָא זה השוֹחֵה בשעת הילוכו עד שנמצא גבו כגב בעלי חסוּטרת ומתעטף בטליתו ומשפעה לכאן ולכאן כמו מכתש שהוא מלמטה רחב ומלמעלה קצר כדי שיראה בפני הבריות שהוא עניו ושהוא אינו חפץ להסתכל באדם מעולם. פרוש מה חובתי (עוד) ואעשנה - זה האומר לא נשארה לי חובת מצוה שלא עשיתי אותה" (הבאנו את נוסח אוצר המדרשים (אייזנשטיין) רבינו הקדוש עמוד 513, המרחיב את לשון הגמרא בסוטה כב ע"ב). והרוצה להרחיב עוד בנושא זה,

שו"ת עטרת פז חלק א כרך ג - חושן משפט סימן טז⁷

וצריך לידע שעם כל מה שלמדנו זכות לת"ח ליהנות מבני אדם לצורך פרנסתו ומשום כדי חייו, ולראש ישיבה אפילו להעשירו כדי שיהא חשוב ונכבד ודבריו נשמעים, דוקא בלומדי תורה ומלמדיה שאינן דיינים קבועים בעיר ... והא דריש מתיבתא שרי לקבולי דורות, היינו אם נותנין לו שלא בשביל הלמוד .. שאסור לקבל שכר על תורה שבע"פ. אלא שכבר נתקלקלו הדורות, שכל הדיוט קופץ ויושב בראש, שאין עיניו כי אם על בצעו, ותקנתו קלקלתו ... על זה ידו כל הדוים, או לנו מה עלתה בימינו, דאילין דמיקרי נטורי קרתא, אינון חרובי קרתא. עושים מעשי זמרי זמיר עריצים, ומבקשים שכר כפנחס, ומקפחים פרנסת העניים ההגונים, והלומדים הישרים והנאמנים ...⁸

מסכת סנהדרין דף פב עמוד א

כי אתא רב דימי אמר: בית דינו של חשמונאי גזרו: הבא על הנכרית חייב עליה משום נדה, שפחה, גויה, אשת איש.⁹

אמר רב חסדא: הבא לימלך - אין מורין לו.¹⁰ איתמר נמי, אמר רבה בר בר חנה אמר רבי יוחנן: הבא לימלך - אין מורין לו. ולא עוד אלא, שאם פירש זמרי והרגו פנחס - נהרג עליו. נהפך זמרי והרגו לפנחס - אין נהרג עליו, שהרי רודף הוא.¹¹

שמות רבה פרשה לג סימן ה

... "נבחר שם מעושר רב, מכסף ומזהב חן טוב" (משלי כב א) ... נבחר שמו של פנחס מן עושרו של זמרי, שהיה נשיא שבט שמעון. ומה עשה זמרי? עליו אמר שלמה: "העז איש רשע בפניו" (משלי כא כט) - זה זמרי, "וישר הוא יבין דרכו" (שם) - זה פנחס. ומה העז זמרי? אלא כיון שראה את כזבי בקש ליטלה, אמרה לו: איני נשמעת לך,

יעיין בפירושו "הפוליטי" של המאירי, בגמרא סוטה שם, לאמירה זו של ינאי לשלומציון, שמסביר כך: "וינאי המלך כשהרג את החכמים ונתיראה אשתו שיעבירו את זרעו מן המלכות, ובקשה ממנו שישתדל לשוב באהבתם, אמר לה: אל תתיראי מן הפרושים, רוצה לומר, שאותם האמתיים אינם שומרים עברה. ולא משאינן פרושים רוצה לומר, שאינם מחזיקין עצמן בפרישות שהרי אין לבם עלי. אלא מן הצבועים הדומים לפרושים שאין פרישותם אלא כצבע הכלי שאין תוכו כצבעו שהן עושין מעשה זמרי ומבקשים שכר כפנחס". ינאי ידע שהפרושים האמיתיים יסלחו לו בסופו של דבר ואילו אלה שאינם נמנים על הפרושים בכלל לא בעניין הזה. והיחידים המסוכנים הם אלה שהחניפו לו במלכותו, ראה דמותו המרשעת של אלעזר בן פועירה בגמרא קידושין סו ע"א: "איש לץ לב רע ובליעל". האם הבין המלך ינאי בסוף ימיו מי היעוצים שהקיפו אותו?

⁷ הרב פנחס זביחי נולד בירושלים בשנת תש"ד, צאצא למשפחת רבנים ונכבדים מאנוסי משהד (פרס). למד שנים רבות בישיבת 'פורת יוסף' ובישיבות אחרות, ובגיל צעיר נסמך להוראה על-ידי גדולי ירושלים. כיום משמש כרב בירושלים.

⁸ נושא השו"ת כאן הוא קבלת שכר בעבור לימוד תורה, לא רק ברמה העקרונית, שמאז דבריו הידועים של הרמב"ם בנושא זה (הלכות תלמוד תורה, סוף פרק ג בפרט) הוקל כידוע העניין, אלא ברמה המעשית, של חלוקת הכסף המיועד בין אלה שאכן לומדים וראויים ובין המתחזים. בימינו! אך אין זה הנושא שלנו ורק בקשנו להראות דוגמא אחת מיני רבות לשימוש של הביטוי "עושים מעשה כזמרי ומבקשים שכר כפנחס", שקנה לו שביתה בלשוננו ותרבותנו, ולא רק במחוזות רבניים ולמדניים. ראה פירוש הקצת תמוה של אברבנאל בברכה לשיבט לוי בפרשת וזאת הברכה שבה להגן על אהרון: "אשר ניסיתו במסה תריביתו על מי מריבה, רוצה לומר שלא היה חסידות אהרן כצבועים שעושין מעשה זמרי ומבקשים שכר כפנחס. כי אתה ה' אלהים ניסית אותו וחסידותו בנסיון רב ומגולה ומצאת אותו נאמן לפניך". וראה באופן דומה פירוש מלבי"ם על הפסוק הראשון בתהלים כו: "לְדָוִד שִׁפְטֵנִי ה' כִּי אֲנִי בְּתָמִים הִלַּכְתִּי וְבֵה' בְּטַחְתִּי לֹא אֶמְעָז", שאומר: "לדוד, בתפלה זו יזכיר כי אינו מכת הצבועים המלאים רע בסתר וחונפים בגלוי, עושים מעשה זמרי ומבקשים שכר כפנחס, כי לבבו נאמן לאלהיו ומעשיו אין בהם דופי, הוא נקי בין במעשה בין במחשבה, ולכן מבקש שלא יקרהו מקרה החנפים". וראה עוד שימוש ביטוי זה בספר חובת הלבבות שער ד הביטחון פרק ד וכן שער ט הפרישות, פרק ב. ויש עוד רבים אחרים. ואם איננו טועים גם בן גוריון השתמש בביטוי זה במלחמתו העקשנית כנגד פנחס לבון ב"עסק הביש", וכינה אותו "זמרי" (במקום פנחס), ואנו אין לנו אלא פרשת השבוע מקדמת דנא ולא אלה החולפות ובאות של ימינו.

⁹ כבר אברהם מצווה: "להיות לך לאלהים ולזרעך אחרך ... לא תנסב עובדת כוכבים ושפחה, דלא ליזיל זרעך בתרה" (יבמות ק ע"ב). בא פנחס ועושה מעשה קנאות. באים מצאצאיו וקובעים זאת להלכה. וזהו אותו בית חשמונאי שתחילתו קנאות לשם ה', כמסורת אבותיו, לא רק כנגד היוונים מחללי המקדש, אלא בעיקר כנגד היהודים המתיוונים ששיתפו עמם פעולה; וסופו התדרדרות מוסרית נוראה, כולל מלחמת אחים והתחברותם עם האדומים שסופם ששלטו בהם. האם הם נכשלו במה שאבי אביהם קנאו לו?

¹⁰ ראה שם במשנה בעמוד קודם: " ... הבעל ארמית, קנאים פוגעים בו". ומסביר רש"י: "קנאי הבא לימלך בבית דין ובשעת מעשה אם יפגע בו - אין מורים לו, שלא נאמרה אלא למקנא מעצמו ואינו נמלך".

¹¹ דין רודף הוא נושא סבוך ומורכב, ראה רמב"ם הלכות רוצח ושמירת הנפש פרק א, וגם הלכות חובל ומזיק פרק ח, הלכות גניבה פרק ט ועוד. וכאן נוספת לו מורכבות נוספת בכך שלפנחס, שבא לקנא בשם ה', יש בעצם דין רודף. ראה פירוש יד רמ"ה על הדף: "אם נהפך זמרי והרגו לפנחס אעפ"י שלא פירש, אין זמרי נהרג עליו. מאי טעמא? דפנחס רודף הוה, שהרי אין מצווה להרגו אלא רשות בעלמא הוה, שהרי אין מורין לו. וכשם שניתן לפינחס רשות להרגו לזמרי, כך ניתנה רשות לזמרי להציל את עצמו בנפשו של פינחס. והני מילי זמרי, אבל איניש אחרינא לא, דלאו רודף גמור הוה, דהא ברשות קא עביד". רודף ולא רודף, זו המשמעות ההלכתית של הפרדוקס: הלכה ואין מורין כן. בפן השני, של האגדה, ראה דברי ר' צדוק הכהן מלובלין, בפירושו פרי צדיק במדבר פרשת פנחס: "שזה היה מסירות נפש של פנחס, שאילו נהפך זמרי והרגו לפנחס אין נהרג עליו". פנחס לקח על עצמו סיכון פיסי ואף הלכתי, שכן לזמרי הייתה הזכות להשיב מלחמה שיערה ולהרוג אותו. ראה סוף דבריו שם: "ומשום הכי הוזכר בכאן שם האיש המוכה מה שלא הוזכר בשעת מעשה להודיע המסירות נפש של פנחס שהמוכה היה נשיא שבט שמעון ועל ידי כן זכה פנחס לחיי עולם".

שכן ציווני אבא, שלא אהיה נשמעת אלא למשה. אמר לה: אני גדול ממשה שהוא משבט שלישי ואני משבט שני. ורצונך לידע שאני גדול ממשה, בפניו אני נוטל אותך, שנאמר: "והנה איש מבני ישראל בא ויקרב אל אחיו את המדינית לעיני משה" (במדבר כה ו). מהו "לעיני משה"? שהיה מקיש דברים כנגדו, א"ל: משה, זו אסורה או מותרת?¹² אמר לו: אסורה היא לך. א"ל זמרי: אתה הוא הנאמן של תורה שהקב"ה מתגאה בך ואומר: "לא כן עבדי משה בכל ביתי נאמן הוא" (במדבר יב ז)? שאתה אומר: אסורה זו, אף אשתך שנטלת אסורה היא לך. זו מדינית וזו מדינית, זו גדולה בת אבות, ואשתך בת כומר, הוי: "לעיני משה". ושלמה צווח: "העז איש רשע בפניו". וכיון שראו אותו, היו בוכים, שנאמר: "והמה בוכים פתח אוהל מועד" (במדבר כה ו), א"ל הקב"ה: משה, בוכה אתה? והיכן חכמתך שאמרת דבר והבלעת לקרח ועכשיו אתה בוכה!¹³ ורוח הקדש צווחת: "אשתוללו אבירי לב נמו שנתם ולא מצאו כל אנשי חיל ידיהם" (תהלים עו ו), א"ל משה: "אין חכמה ואין תבונה ואין עצה לנגד ה'" (משלי כא ל). אמר הקב"ה: יודע אני מי מוכן לדבר זה. מה כתוב אחריו? "סוס מוכן ליום מלחמה ולה' התשועה" (שם לא). אמר ר' יוסי: דרש פנחס בעצמו: ומה אם הסוס שהוא נותן נפשו ליום מלחמה אפילו הוא מת נותן נפשו על בעליו, אני על קדושת שמו של הקב"ה על אחת כמה וכמה.¹⁴

פרקי דרבי אליעזר (היגר) - "חורב" פרק מו

שמעון ולוי קנאו על הזנות הרבה מאד שאמרו: "ויאמרו הכזונה יעשה את אחותינו", ולקחו איש חרבו והרגו את אנשי שכם. והנשיא של שבט שמעון לא זכר מה עשה זקנו ולא גער בבחורי ישראל, הוא בעצמו בפרהסיא בא בזנות על המדיינית ... ראה פנחס את זמרי שבא בפרהסיא בזנות על המדיינית וקנא קנאה גדולה וחסף מידו של משה את הרומח וירץ מאחריו ודקר.¹⁵

מדרש תנחומא פרשת פינחס סימן א

"פנחס בן אלעזר בן אהרון הכהן" - מה ראה הקב"ה ליחס פנחס אחר מעשה זה? שבשעה שנדקר זמרי עם כזבי עמדו השבטים עליו ואמרו: ראיתם בן פוטי זה שפטם אבי אמו עגלים לע"ז, הרג נשיא שבט מישראל!¹⁶ לפיכך בא הכתוב ליחס פנחס בן אלעזר בן אהרון הכהן. "לכן אמור הנני נותן לו את בריתי שלום" - גדול השלום שנתן שאין העולם מתנהג אלא ע"פ השלום, והתורה כולה שלום ... אם בא אדם מהדרך שואלין לו שלום וכן בשחרית שואלין

¹² יש שמבקשים לראות בקטע זה של המדרש את ההסבר לביטוי "עושים מעשה כזמרי ומבקשים שכר כפנחס". ראה שאלתנו לעיל בהערה מס' 6: היכן צביעותו של זמרי? התשובה: בהתחסדות זו כלפי משה בדומה לעשו ששאל איך מעשרים את המלח (מקור?) וקרח ששואל על טלית שכולה תכלת ובית שמלא ספרים (מקור?). ראה פירוש כלי יקר במדבר פרק כה יד: "כי מצינו לחז"ל (סוטה כב ב) על החנפים שעושים מעשה זמרי ומבקשים שכר כפנחס, וכי זמרי היה מן החנפים והלא היה רשע מפורסם, אלא ודאי מדקאמר למשה זו אסורה או מותרת שמע מינה שהיה עושה כמעשה הצבועים להכשיר מעשיו לומר שבדין הוא עושה". אך עניין זה של נישואין למדינים ומואבים אינו פשוט ומלווה את ההיסטוריה של עמנו, מימי יתרו, משה, אלעזר הכהן (אבי פנחס) ועד ימי רות ודוד. ראה דברינו [לא יבוא עמוני ומואבי](#) בפרשת כי תצא.

¹³ בפרשת קרח עומד משה וכביכול כופה על הקב"ה הן את ניסיון המחנות והן את פעירת האדמה, ראה דברינו [אם כמות האדם ימותון אלה](#) בפרשת קרח. ופה משה עומד חסר אונים! ראה שוב דברינו [חילופי דורות ומשמרות](#) בפרשה זו.

¹⁴ מעשהו של זמרי, האתגר הבוטה שהציב לפני משה וכל העדה, הוא שגרם להתעלותו של פנחס, בבחינת "במקום שאין אנשים השתדל להיות איש" (פרקי אבות ב ה), והשבת מתחילים מחזור נוסף של קריאת פרקי אבות במנחה). ראה תיאור כל מעשה זה בבבלי סנהדרין פב ע"א וכן בירושלמי סנהדרין פרק י הלכה ב: "והנה איש מבני ישראל בא ויקרב אל אחיו את המדיינית לעיני משה. מהו לעיני משה? כאינש דמר: הא גו עינך משה. אמר לו: אין צפורה מדינית ואין טלפיה סדוקות? זו טהורה וזו טמאה? והיה שם פינחס אמר אין כאן אדם שיהרגנו ויהרג על ידיו? איכן הם האריות גור אריה יהודה, דן גור אריה, בנימין זאב יטרף?! כיון שראה פינחס שאין אדם מישראל עושה כלום מיד עמד פינחס מתוך סנהדרין שלו ולקח את הרומח וכו'". "בזכות" זמרי, התעלה פנחס אף זכה להתייחס לכהונה. ראה הגמרא זבחים קא ע"ב: "לא נתכהן פינחס עד שהרגו לזמרי". ובאו על גמרא זו פירושים רבים וחשובים שלא נוכל להביאם מקוצר זמן ויריעה. מה שחשוב לנו הוא הרעיון, שיש עוד הרבה לדרוש עליו, שמעשה זמרי הוא שאתגר את פנחס וממנו עלה לגדולה. "והנה פינחס היה יודע שיפסיד הכהונה כשיהרוג את זמרי, כי כהן שהרג את הנפש לא ישא את כפיו (ברכות לב, ב), ואף על פי כן היה עושה בשביל רצון הקב"ה, על כן הודיע אותו הטעם, ואמר והיתה לו כוהונת עולם תחת אשר קנא לאלהיה" (קדושת לוי במדבר פרשת פינחס).

¹⁵ במעשה זמרי מחד גיסא ותגובתו לצד הנגדי של פנחס, נפרדים סופית דרכם של שמעון ולוי שיחד קנאו על זנות אנשי שכם במעשה דינה וכעת הם בקטבים מנוגדים. "שכיון שראה פינחס מעשה זמרי, אמר: זקיני וזקיניו של זה הם עמדו וגדרו הפרצה הזאת בשכם" (פתרון תורה פרשת פינחס). וכבר הרחבנו בנושא זה בדברינו [שמעון ולוי אחים](#) בפרשת ויחי ושם הבאנו את ספרי דברים פיסקא שמת שהוא יסוד מוטיב זה: "שמעון ולוי שניהם שתו בכוס אחד ... משל לשנים שלוו מן המלך, אחד פרע למלך וחזר והלך את המלך ואחד לא דיו שלא פרע, אלא חזר ולך". ראה מדרש נאה זה שם.

¹⁶ הכוונה לאלעזר, אביו של פנחס שעפ"י המסורת לקח מבנות יתרו לאישה (והיה ע"כ גם אחיין וגם גיס של משה). ראה גם בראשית רבתי פרשת וישלח: "א"ר שמואל ד' הם שהם באים ממשפחה בזויה, ואלו הן, פנחס, אוריה, יחזקאל וירמיה, פנחס בשעה שהרג את זמרי היו ישראל מזלזלין בו ואומרים בן פוטי שפטם עגלים לע"ז, זה יתרו".

לו שלום ובערב שואלין לו שלום וקוראין קריאת שמע וחותרמין בשלום: הפורס סוכת שלום. ובתפילה חותרמין המברך את עמו ישראל בשלום.¹⁷

שבת שלום מחלקי המים

---

¹⁷ ושוב בגמרא זבחים שלא הספקנו לדרוש בה: "א"ר חנינא: לא נתכהן פינחס עד שהרגו לזמרי ... רב אשי אמר: עד ששם שלום בין השבטים". וה' עוז לעמו ייתן ויברך את כולנו יחד שבטי ישראל בשלום חיצוני ופנימי עם קנאות במידה מדודה.